

LITERKA

říjen 2010

Přestože Ostrava nezískala titul Evropské hlavní město kultury, nemůže být nikdo na pochybách, že městem plným originální a svébytné kultury ve skutečnosti opravdu je. Památník Vám proto nabízí malou exkurzi do zákulisí ostravského vydavatelství Repronis, které se proslavilo především vydáním svérázných Deníku Ostravaka. V pravidelné rubrice 3 otázky pro... hovořil o začátcích i o plánech do budoucna nynější šéfredaktor Lukáš Krečmer. Současnou produkci vydavatelství Repronis Vám v říjnové Literce přiblíží Andrea Procházková, kurátorka výstavy. Stejně tak Vás pozve na další, již pátý, vzpomínkový večer Ať žije republika!, který kromě jiného bude tentokrát malým ohlédnutím za všemi předešlými ročníky literární soutěže Skrytá paměť Moravy. Pokračování podzimního přednáškového cyklu Vás prostřednictvím díla spisovatele Aloise Musila zavede na Blízký východ. O přednášce věnované arabskému šejkovi z Moravy Vám prozradí více ve svém článku Vojen Drlík.

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Říjnová výročí
- » Ať žije republika!
- » Repronis
- » Alois Musil – arabský šejk z Moravy
- » Tři otázky pro Lukáše Krečmera
- » Z našich sbírek

Procházková, kurátorka výstavy. Stejně tak Vás pozve na další, již pátý, vzpomínkový večer Ať žije republika!, který kromě jiného bude tentokrát malým ohlédnutím za všemi předešlými ročníky literární soutěže Skrytá paměť Moravy. Pokračování podzimního přednáškového cyklu Vás prostřednictvím díla spisovatele Aloise Musila zavede na Blízký východ. O přednášce věnované arabskému šejkovi z Moravy Vám prozradí více ve svém článku Vojen Drlík.

arabskému šejkovi z Moravy Vám prozradí více ve svém článku Vojen Drlík.

Vaše Romana Macháčková

Verše měsíce

ř í j n a

Karel Kapoun: Netto hlíny

*Odpust'te, prosím vás,
ale já chci objevit netto hlíny,
to netto, co vynáší skřivan,
to netto, co bloudí na bojištích světa
jak nerozdaný polibek.*

Do října 1948

vycházel brněnský měsíčník pro literaturu a literární kritiku List Sdružení moravských spisovatelů. Stal se protipólem konzervativního časopisu vydávaného Kolem moravských spisovatelů. První ročník z roku 1946 redigoval Robert Konečný, s nímž spolupracovali Ivan Blatný, Čestmír Jeřábek, Ludvík Kundera, Jan M. Tomeš. Po téměř roční pauze řídil vydávání časopisu Josef Hrabák. Beletrii se věnoval Josef Kainar, zvláštní pozornost na dětskou literaturu zaměřoval František Tenčík. Svoje místo v měsíčníku měla také literatura světová – anglická poezie a divadlo, literární dění ve Francii, překlady z polštiny, ruštiny i jihoslovanských jazyků.

Nejbližší akce a výstavy Památníku písemnictví na Moravě

2. října, výlet s Klubem přátel do Žďáru nad Sázavou a jeho okolí

13. října, 16 hod, vernisáž výstavy Ostravské vydavatelství Repronis se představuje...

Repronis spojovaný především se svéráznými Deniky Ostravaka představí i své další ediční řady spjaté tematicky či osobou autora s Ostravskem.

7. října, 9 a 15 hod., 19. října, 10 a 15 hod.

komentovaná prohlídka k výstavě Ludvík Kundera

Výstavou věnovanou spisovateli, dramatikovi, překladateli, výtvarníkovi a pedagogovi Ludvíku Kunderovi provede kurátorka Romana Macháčková.

21. října, 15 hod., přednáška z podzimního přednáškového cyklu Cestovatelé z Moravy

Alois Musil – arabský šejk z Moravy, přednáška věnovaná moravskému cestovateli po arabském světě a jeho knihám pro mládež.

26. října, 16 hod., Ať žije republika!

Vzpomínkový podvečer věnovaný vzniku Československa a vyhlášení pátého ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy.

AŤ ŽIJE REPUBLIKA!

Literární soutěž Skrytá paměť Moravy oslaví v říjnu malé jubileum – pátý rok své existence. Tradičně bude vyhlášení nového ročníku spojeno se vzpomínkovým odpolednem Ať žije republika. Památník jím každoročně připomíná 28. říjen v souvislosti s iniciativou českých umělců v letech 1917 a 1918, kdy se řada významných spisovatelů připojila k požadavku národní samostatnosti.

Letos se v Rajhradě představí autoři nejmladší generace, které spojuje účast v soutěži Skrytá paměť Moravy a první literární úspěchy.

Pozvání přijali laureáti předchozích tří ročníků: Richard Skolek, Andrea Jarošová a Marie Černá. První z trojice je vítězem prvního ročníku v kategorii pro soutěžící od šestnácti do devatenácti let, porota tehdy ocenila jeho povídku s názvem Odpusť mi. Richard Skolek se psaní věnuje i nadále a v loňském roce debutoval knihou fejetonů Hubený nás nedostanou. O rok později ve stejné kategorii zvítězila Andrea Jarošová z Brna, která má v současné době k vydání připravenou knihu rozhovorů se svým otcem, známým českým horolezcem, Radkem Jarošem. Marie Černá získala v loňském roce první místo v mladší kategorii, tedy mezi soutěžícími od dvanácti do patnácti let. I ona už má za sebou vydání knihy pro děti s názvem Ramand a píše povídky pro internetový magazín.

Tradiční tečkou za čtvrtým ročníkem bude autorské čtení vítězů končícího ročníku Tadeáše Dohňanského a Tomáše Lesy, jejichž texty spolu s ostatními oceněnými prózami v těchto dnech vycházejí v literární příloze Sborníku Muzea Brněnska 2010.

REPRONIS

Podzimní výstava věnovaná ostravskému vydavatelství Repronis je další v řadě dlouhodobého cyklu Moravská nakladatelství se představují... Do celorepublikového povědomí se Repronis zapsal vydáním šestidílného Deníku Ostravaka, jehož anonymní autor Ostravak Ostravski se stal vzápětí ikonou severomoravského města a jeho knihy bestsellerem. Produkce vydavatelství je však velmi různorodá: v několika edičních řadách vychází v současnosti okolo třiceti titulů ročně.

Repronis se zaměřuje především na literaturu spjatou tematicky či osobou autora s Ostravskem a dlouhodobě také spolupracuje s autory nejen regionálního významu, např. s Annou Malchárkovou, Štěpánem Neuwirthem či Oldřichem Šuleřem. Postupně vedle Ostravaka vykristalizovaly další dvě specializované edice, Ostravica a Stará Ostrava, které doplňují bílá místa v historické a kulturní paměti současných Ostravanů. V současné době tedy Repronis vydává vedle beletrie i populárně-naučnou a odbornou literaturu z oblasti společenských věd a knihy mimo edice, studijní literaturu, kalendáře a tiskoviny.

Některé z titulů získaly významné ocenění, např. cenu E. E. Kische či cenu Nejlepší fotografická publikace roku.

Alois Musil – arabský šejk z Moravy

V době, kdy cesty do Jordánska, Palestiny, Izraele nebo Egypta lze uskutečnit jako last minute, nemají dobrodružství Aloise Musila jistě takovou přitažlivost jako na počátku dvacátého století, kdy tento „selský synek“ v beduinském oděvu cestoval po pouštích Blízkého východu.

Alois Musil (1868–1944) je dnes téměř zapomenut – jako cestovatel, jako spisovatel, jako pedagog i jako nenápadný diplomat pohybující se několik let v nejvyšších patrech velmocenské politiky. Přesto patří k nejpozoruhodnějším postavám české kultury konce 19. a první poloviny 20. století. Narodil se v Rychtářově, české vesnici poblíž Vyškova (dnes je Rychtářov jeho součástí) v rodině Musilů, která patřila k nejstarším rodům obce a je zaznamenána již v 17. století. Ačkoli se jeho rodiče potýkali s existenčními problémy, umožnili mu studium na gymnáziu, jeho další směřování určilo rozhodnutí dát se na kněžskou dráhu. Studium teologie v Olomouci jej dovedlo k zájmu o bibliotiku a od ní

vedla cesta – doslovně i v přeneseném slova smyslu – do arabských zemí za biblickými památkami. Nebyla ovšem ani přímočará ani snadná. Jako katecheta nejprve působil v Ostravě, až se mu podařilo získat stipendium pro studium na nově dominikány

založené Ecole biblique v Jeruzalémě. Na Blízkém východě se pohyboval mezi Jeruzalémem a Bejrútem (kde navštěvoval jezuitské Universitě St. Joseph) od r. 1895 do r. 1898 a podnikl tam své první výzkumné cesty. Jejich výsledkem byl nejen mimořádný objev figurální výzdoby v arabské stavbě, ale i poznání vlastních nedostatků v přípravě. To souviselo i s tím, že původní ryze biblický zájem začal s rostoucím poznáním celé oblasti ustupovat do pozadí ve prospěch zájmu etnografického, umělecko-historického a zeměpisného. V tomto duchu se pak uskutečňovaly Musilovy další cesty, podporované ve stále větší míře rakouským státem. Pozoruhodné výsledky Musilových výzkumů měly vliv i na jeho osobní postavení. Z počátku plně závislý na postoji svého nadřízeného olomouckého arcibiskupa a přízni soukromých osob

v období druhého desetiletí dvacátého století se dostal do přímého kontaktu s císařským dvorem a vykonával i služby zpravodajského a diplomatického charakteru. Jako osobní zpovědník poslední císařovny Zity měl jistě i nemalý politický vliv. Po vzniku Československé republiky se vrátil do vlasti, získal profesuru na Karlově univerzitě, ve Spojených státech vydal své zásadní spisy a věnoval se intenzivně i literatuře pro mládež. Jeho cestopisné knížky navíc přibližovaly čtenáři islámský svět a to bez konfrontačního pohledu. Ne bez zajímavosti je příbuzenský vztah Aloise Musila s Robertem Musilem, rakouským spisovatelem, jehož otec pocházel ze stejného rychtářovského rodu.

3 otázky pro

Lukáše Krečmera

Jaké byly začátky vydavatelství Repronis?

Repronis založil v roce 1991 Jiří Němec a o pět let později si původně tiskařská firma vytvořila podmínky pro vlastní vydavatelství. V začátcích se soustředěovalo především na odbornou a technickou literaturu, periodické i neperiodické publikace, beletrie vyšla poprvé až v roce 1999. Orientace na region vyplynula přirozeně ze zájmu majitele firmy o Ostravu. První kniha zaměřená na město nesla název „Město Ostrava. Znaky a prapory“.

Nejmladší ediční řadou je Stará Ostrava. Existuje nějaký tematický plán, co všechno by měla do budoucna obsáhnout?

Nápad vytvořit ediční řadu vznikl poté, co jsme vydali v roce 2007 fejetony Josefa Filgase v knize Zapomenutá Ostrava. Současně jsme připravili s Daliborem Zárubou i Ostravský slovník, který knihu Zapomenutá Ostrava doplňoval. „V šuplíku“ jsme měli dva rukopisy – Paměti od Alžběty Babrajové a Zpráva o státu Halda od Věnceslava Juřiny. Dějištěm

všech těchto knih je předválečná realita Ostravy; nápad byl na světě. Oč byl začátek „snadnější“, pokračování v sobě skrývá řadu úskalí. Většina děl staršího data by vyžadovala náročné redakční a jazykové úpravy, např. plánované Povídky z pekla Sokola Tůmy. Kdyby vyšly v původní podobě, nevěřím, že by o ně čtenáři projevíli obdobný zájem jako o první vydání čtivé Zprávy o státu Halda. Přestože by takové reedice byly jistě záslužné, nelze brát v potaz pouze tento faktor, bohužel. Prozatím se snažíme vyhledávat taková díla, která by byla i pro dnešního čtenáře lákavá. V plánu máme Muže v černém Ladislava Třeneckého a antologii próz a fejetonů autorů, kteří se tematikou staré Ostravy zabývali a/nebo v této době působili.

Co právě připravujete k vydání?

Na podzim plánujeme knihu o podsvětí Ostravy od Boleslava Navrátila. Současně připravujeme fotografickou publikaci s názvem Krajinou a městy Moravy a Slezska se skvělými fotografiemi Štefana Špice. Třetí novinkou budou Ostravské příchody, což je knižní podoba projektu v režii Radovana Lipuse. Jde o výpovědi a rozhovory lidí, jejichž osudy je v minulosti zavedly do Ostravy, která se stala jejich domovem.

Lukáš Krečmer (1978) je šéfredaktorem vydavatelství Repronis. Narodil se v Třinci, studoval literární teorii na Slezské univerzitě v Opavě a následně na Ostravské univerzitě v Ostravě. Vystřídal několik zaměstnání včetně učitelského. V roce 2006 začal ve firmě Repronis pracovat jako korektor, od roku 2008 působí na současné pozici.

Z NAŠICH SBÍREK

Karel Kapoun

Mezi stávající pozůstalosti Památníku přibyly materiály, které nám věnovala dcera moravského autora Karla Kapouna Alice Prokopová.

Lyrický básník Karel Kapoun se narodil 31. října 1902 v Dubňanech u Hodonína. Roku 1921 maturoval na reálce v Hodoníně, následně absolvoval abiturientský kurz pro vzdělání učitelů v Brně. Jako učitel působil v Mikulčicích, Lužicích a Nové Vsi. Po roce 1945 působil v brněnském rozhlase v literárním oddělení, nemoc ho však donutila odejít do předčasného důchodu. Svě verše začal publikovat na počátku třicátých let. Je autorem sbírek Závrať, Neviditelná polnice, Velké objetí nebo Jablko z dlaně nevydám. Věnoval se také psaní veršů pro děti.

Pozůstalost nabízí kromě osobních dokumentů, korespondence a fotografií i rukopisy a strojopisy básní, včetně posmrtně vydané sbírky Jablko z dlaně nevydám. Mezi časopiseckými výstřižky, recenzemi, zhudebněnými básněmi a výtvarnými díly ale najdeme třeba také báseň Milana Kundery s osobním věnováním a litografií Jánuše Kubíčka.

Paní Alici Prokopové děkujeme!

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace

připravuje Památník písemnictví na Moravě

Klášter 1, 664 61 Rajhrad

tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková

Autoři textů: Vojen Drlík, Romana Macháčková, Andrea Procházková

Vychází desetkrát ročně, číslo 8, ročník 4.